

Klimat

fred och säkerhet

*Kvinnor
för fred*

Klimathotet

Klimatförändringen utgör tillsammans med kärnvapen de största hoten mot mänsklighetens överlevnad. Den rika världens överkonsumtion av jordens resurser av kol, olja och gas har bidragit till att klimatet förändras. Människor och natur drabbas hårt och kommande generationers överlevnad är hotad.

Klimatförändringen bidrar till nedsmältning av glaciärer, höjda havsnivåer, fler intensiva extremväder som ökar risken för skogsbränder och översvämningar.

Polarforskaren Kim Holmén konstaterar att medeltemperaturen i Arktis har stigit 10 grader de senaste 30 åren. Det är en dramatisk förändring som pågår och som påverkar ekosystemet. Glaciärer smälter i allt snabbare takt, nu flera gånger snabbare än i slutet av 1900-talet.

Klimatförändringen ökar fattigdomen i världen och de mest sårbara människorna drabbas hårt, bland annat på grund av svält. Antalet klimatflyktingar beräknas öka betydligt.

År 2050 kommer 143 miljoner människor vara på flykt från sina hem på grund av klimatförändringar. Och det bara i Latinamerika, södra Asien och Afrika söder om Sahara, enligt beräkningar från Världsbanken.

Redan 2017 framhöll FN:s generalsekreterare António Guterres att klimatförändringen är ett växande hot mot freden.

FN:s klimatpanel

Med hjälp av underlag från tusentals forskare och experter världen över publicerar FN:s klimatpanel (IPCC) regelbundet rapporter om det vetenskapliga läget. Den senaste rapporten (april 2022) visar att läget är akut.

Utsläppen under 2010 till 2019 var de högsta någonsin under mänsklighetens historia. De ökar globalt och möjligheten att nå målet 1,5 grader minskar.

Drastiska utsläppsminskningar krävs - möjligheter att lyckas med åtgärder minskar kraftigt om temperaturen ökar med 1,5 grader eller högre.

Enligt IPCC blir extremväder både vanligare och mer intensiva. Det handlar om översvämningar, torka och skogsbränder. Mellan 3,3 och 3,6 miljarder människor lever i mycket sårbara områden och riskerar att drabbas.

Klimatavtal

Parisavtalet är ett globalt klimatavtal som trädde i kraft 2016. Målet är att begränsa den globala uppvärmningen till under 2 grader och helst 1,5 genom att minska utsläppen av framför allt koldioxid. Världens utsläpp måste minst halveras till år 2030 och vara närmare noll senast 2050.

Varje land måste bidra genom att ta fram och genomföra nationella klimatplaner. Problemet är att länderna bakom Parisavtalet själva sätter ambitionsnivån för sina klimatplaner.

Militären och klimatavtal

Det ställs krav på många olika sektorer i samhället och enskilda individer att bidra till att minska koldioxidutsläppen. Men hur förhåller det sig det med den militära verksamheten?

Det finns tre huvudsakliga källor till utsläpp, som är relaterade till militär verksamhet:

- ordinarie verksamhet vid anläggningar samt övningar
- militära insatser i konfliktområden inklusive krig
- försvarsindustrin - tillverkning av krigsmateriel.

Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet i Göteborg och Kvinnor för Fred genomförde 2019 en studie av militarismen och klimatet. Den visade att det var mycket svårt att få uppgifter om försvarets koldioxidutsläpp och om militären har undantag från internationella klimatavtal.

En liknande undersökning gjorde Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen 2021. De konstaterade bl a att Försvarsmaktens miljö- och klimatarbete inte granskas av Naturvårdsverket. T ex behöver försvaret inte rapportera in data, vilket gör att dess uppgifter som regel saknas i sammanställningar om Sveriges klimatpåverkan.

I oktober 2021 lämnade Naturvårdsverket in en översyn till regeringen och föreslår att försvaret inte ska undantas.

Studier i USA och EU visar på samma resultat. Militär verksamhet är undantagen från redovisning av utsläpp.

Ökad militarisering

På NATO:s toppmöte i Wales 2014 beslöts att alla medlemsstater ska avsätta minst två procent av bruttonationalprodukten (BNP) till försvaret. Det ska ske under åren fram till 2024.

Den 10 mars i år deklarerade svenska regeringen att anslaget till det militära försvaret ska öka till två procent av BNP. Den 16 mars enades alla riksdagspartier om att två miljarder kronor extra ska gå till Försvarsmakten redan under 2022. Dessutom ska försvaret få möjlighet att göra inköp för över 30 miljarder fram till 2030. Hur det ska finansieras är fortfarande oklart.

2016 uppgick försvarets budget till 40 miljarder kronor. För 2022 är den siffran 76,6 miljarder i enlighet med riksdagsbeslut 2021. Det utgör 1,2 procent av BNP. Regeringen räknar med att nå två procent år 2028 och då med en budget på 143 miljarder (löpande pris).

Endast 8 av Natos 30 medlemmar når idag upp till tvåprocentmålet. Men nu ökar många länder i Europa sina försvarsbudgetar för att nå dit, t ex Tyskland höjer sina militära utgifter med över 1 000 miljarder kronor.

Det är inte bara i väst som upprustningen pågår. Ryssland och inte minst Kina ökar också sina militära arsenaler avsevärt. Det är svårare att få fram information från dessa länder.

Kraftigt ökad vapentillverkning

Den ökade militariseringen och kriget i Ukraina har lett till stor efterfrågan på nya vapen. SAAB:s rapport för andra kvartalet som presenterades i juli 2022 visar att orderingenången ökat med 76 procent jämfört med samma period förra året.

På en försvarsmässa i år sa Frankrikes president Macron att landet gått in i en krigsekonomi och måste satsa starkare och snabbare på militären.

Enligt EU-kommissionen har medlemsländerna sagt att de gör extra försvarssatsningar värda omkring 2 000 miljarder kronor.

Militären måste också ta ansvar för klimatet

Klimatförändringen kommer att leda till en mer kaotisk och farlig värld. Vissa strateger befarar att det kan leda till väpnade konflikter om skördar misslyckas och konflikter utbryter på grund av brist på vatten och naturresurser.

Global uppvärmning är det största hotet som möter oss under kommande år. Effekterna kommer att göra världen mer instabil, skapa politiska spänningar, massmigration och flyktingkriser.

Att i detta läge satsa enorma summor på militär verksamhet som i sin tur bidrar till att förvärra klimatkrisen är direkt oansvarigt.

Militariseringen innebär högre koldioxidutsläpp i en tid när resurser behövs för att bekämpa klimatkrisen.

Det är dags att militärens påverkan på klimatet debatteras på allvar. Det kräver att militärens utsläpp deklarerats öppet och granskas kritiskt.

Klimatet handlar om allas vår säkerhet och då måste även militären bidra genom att minska sina utsläpp – inte öka dem.

Källor

FN:s klimatpanel (IPCC): ”Klimat i förändring 2022 – Att begränsa klimatförändringen

Försvarsmakten: Uppdrag att föreslå anslagsökningar för det militära försvaret 2022-04-08

IKFF Göteborgskretsen: Militarismen och klimatet 2022

Kvinnor för Fred: Klimat, fred och säkerhet 2022

Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen: Frikortet 2021

Tomas Augustsson, Svenska Dagbladet: Kraftigt ökad vapentillverkning hos försvarsjätten SAAB 2022-07-22

Text: Ingela Mårtensson

Tryck: Miss Print 2022

Skriften ingår i Kvinnor för Freds projekt Klimat, fred och säkerhet.

Projektet finansierades av Forum Civ. För innehållet svarar Kvinnor för Fred.

Kvinnor för Fred

Kvinnor för Fred (KFF) arbetar för fred på kvinnors villkor. KFF kämpar mot militär upprustning och vapenspridning och för ökat inflytande för Förenta Nationerna och Organisationen för Säkerhet och Samarbete i Europa (OSSE).

Som medlem i Kvinnor för Fred stöttar du fredsarbete och kvinnors rättigheter.

Årsavgiften är 120 kronor betalas in på bankgiro: 768-6066.

Ange namn, adress, telefonnummer och eventuell e-postadress.

Adress: Tegelviksgatan 40, 116 41 Stockholm

Telefon: 08-667 97 27, mobil 076- 117 97 27

E-post: info@kvinnorforfred.se

Följ Kvinnor för Freds arbete på www.kvinnorforfred.se, Facebook och Twitter.